

Sygn. akt III AUa 508/12

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 5 grudnia 2012 r.

Sąd Apelacyjny w Krakowie III Wydział Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący:	SSA Monika Kowalska (spr.)
Sędziowie:	SSA Maria Szaroma SSA Ewa Drzymała
Protokolant:	st. sekr. sądowy Ewa Dubis

po rozpoznaniu w dniu 5 grudnia 2012 r. w Krakowie

sprawy z wniosku **E. B.**

przeciwko **Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w T.**

o emeryturę

na skutek apelacji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w T.

od wyroku Sądu Okręgowego w Tarnowie Wydziału IV Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych z dnia 9 lutego 2012 r.
sygn. akt IV U 937/11

z m i e n i a zaskarżony wyrok i oddala odwołanie.

Sygn. akt III AUa 508/12

UZASADNIENIE

Zaskarżonym wyrokiem z dnia 9 lutego 2012 roku Sąd Okręgowy w Tarnowie zmienił decyzję Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w T. z dnia 13 października 2011 roku w ten sposób, że przyznał E. B. emeryturę od dnia 26 sierpnia 2011 roku.

Sąd I instancji ustalił, że wnioskodawca, urodzony w dniu (...), ukończył 60 lat. W dniu 22 lipca 2011 roku wystąpił z wnioskiem o ustalenie prawa do emerytury. Nie pozostaje w zatrudnieniu, nie przystąpił do otwartego funduszu emerytalnego, a obecnie ma ustalone prawo do renty z tytułu częściowej niezdolności do pracy na stałe.

Sąd Okręgowy ustalił również, że do 1971 roku wnioskodawca mieszkał w gospodarstwie rolnym rodziców. W latach 1967 – 1971 uczęszczał do szkoły przysposobienia rolniczego w R., łącząc naukę z pracą w gospodarstwie rolnym rodziców. W kwietniu 1971 roku podjął pracę w (...)w T. – Ś., pracując równocześnie w gospodarstwie rolnym rodziców. W latach 1972 – 1974 odbywał służbę wojskową, natomiast od 15 kwietnia 1971 roku do dnia 17 kwietnia 1972 roku oraz

od 9 czerwca 1975 roku do 14 kwietnia 1976 roku pracował w (...) Przedsiębiorstwie Produkcji (...), a od 24 kwietnia 1972 roku do 15 lipca 1972 roku oraz od 10 grudnia 1974 roku do 10 maja 1975 roku w Zakładach (...). W okresie od dnia 24 kwietnia 1976 roku do 30 kwietnia 1992 roku był zatrudniony w Kombinacie Budowlanym (...), zaś od 1 maja 1992 roku do 27 maja 1994 roku w PPUH (...), następcy prawnym (...) w T.. Od początku tego zatrudnienia wnioskodawca pracował jako monter, przy czym zdarzały się okresy, w których był wypożyczany na okres 1 - 2 dni do prac przy szalowaniu ścian piwnicznych, co trwało przez okres 1 - 1,5 roku. W pozostałym okresie pracował jako monter płyt żelbetonowych stale i w pełnym wymiarze czasu pracy. Do jego obowiązków należało łączenie płyt oraz zalewanie ich betonem. W spornym okresie wnioskodawca nie pracował jako malarz. Pobierał dodatek za pracę w szczególnych warunkach, który wynosił 10 % do 4 piętra, 15 % od 4 - 6 piętra, 20 % od 6 piętra, który był liczony od stawki zaszeregowania, a ponadto w zimie otrzymywał uzupełnienie.

Sąd I instancji dając wiarę zeznaniom wnioskodawcy oraz świadków, a także uznając za miarodajną zgromadzoną w aktach rentowych dokumentację uznał, że odwołanie wnioskodawcy jest uzasadnione. Przytaczając treść art. 184 ust. 1 oraz art. 32 ust. 1, ust. 2 i ust. 4 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (t. jedn. Dz. U. z 2009 roku Nr 153, poz. 1227 ze zm.), a także § 1, § 2 ust.1 i § 4 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 roku w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. Nr 8, poz. 43 z późn. zm.) stwierdził, że wnioskodawca legitymuje się 15 – letnim okresem pracy wykonywanej w szczególnych warunkach. W zakwestionowanym przez organ rentowy okresie od 24 kwietnia 1976 roku do 30 kwietnia 1992 roku oraz od dnia 1 maja 1992 roku do dnia 27 maja 1994 roku był zatrudniony w (...) w T. i w PPUH (...) w T. jako monter oraz stale i w pełnym wymiarze czasu pracy wykonywał pracę w szczególnych warunkach wymienioną w wykazie A dziale X pod pozycją 7, 8 i 9, załącznika do ww. rozporządzenia tj. pracę montażysty płyt żelbetonowych. Sąd Okręgowy wskazał również na fakt, iż J. N. świadczący pracę między innymi na takim samym stanowisku jak wnioskodawca w tym samym zakładzie pracy ma zaliczony ten okres zatrudnienia jako okres pracy w warunkach szczególnych i w konsekwencji ma przyznaną emeryturę na mocy art. 32 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, co z uwagi na zasadę równego traktowania ubezpieczonych w podobnych okolicznościach skłania do jednakowego rozstrzygnięcia ich uprawnień emerytalnych. Przy ustalaniu stażu ubezpieczeniowego Sąd I instancji uwzględnił również jako okres uzupełniający okres pracy wnioskodawcy w gospodarstwie rolnym rodziców od dnia 26 sierpnia 1967 roku do dnia 14 kwietnia 1971 roku. Reasumując przyjął, że wnioskodawca spełnia przesłanki nabycia emerytury w obniżonym wieku emerytalnym, określone art. 32 w zw. z art. 184 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych oraz § 4 rozporządzenia Rady Ministrów z 7 lutego 1983 roku w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze. Osiągnął wiek 60 lat, posiada wymagany okres składkowy oraz nieskładkowy, w tym co najmniej 15 – letni okres pracy w szczególnych warunkach.

W związku z powyższym Sąd Okręgowy zmienił zaskarżoną decyzję organu rentowego i przyznał wnioskodawcy emeryturę od dnia 26 sierpnia 2011 roku tj. od osiągnięcia 60 roku życia, na podstawie art.477¹⁴ § 2 k.p.c.

Apelację od powyższego wyroku wywiódł organ rentowy. Zarzucił sprzeczność istotnych ustaleń Sądu z treścią zebranego w sprawie materiału dowodowego, naruszenie przepisów postępowania tj. art. 233 § 1 k.p.c. poprzez brak wszechstronnej oceny dowodów oraz niewyjaśnienie rozbieżności i sprzeczności wynikających z zeznań wnioskodawcy, świadków oraz dokumentów, a ponadto dokonanie oceny dowodów w sposób sprzeczny z zasadami doświadczenia życiowego poprzez przyjęcie, iż wnioskodawca pracował w gospodarstwie rolnym rodziców w codziennym wymiarze przekraczającym 4 godziny z jednoczesnym uczęszczaniem do szkoły.

W oparciu o tak sformułowane zarzuty organ rentowy wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku i oddalenie odwołania w całości, ewentualnie uchylenie zaskarżonego orzeczenia i przekazanie sprawy Sądowi I instancji do ponownego rozpoznania. W uzasadnieniu apelacji skarżący podniósł, że Sąd Okręgowy nie wyjaśnił rozbieżności w zgromadzonym w sprawie materiale dowodowym dotyczących między innymi kwestii, czy wnioskodawcy oraz jego współpracownikom przysługiwał dodatek za pracę w szczególnych warunkach, czy wnioskodawca pełniąc obowiązki brygadzysty wykonywał jednocześnie w pełnym wymiarze obowiązki monter konstrukcji metalowych na wysokości,

a ponadto pominął okoliczność, iż wnioskodawca przez bliżej nieustalone okresy czasu pracował jako cieśla, malarz oraz robotnik budowlany. Odnosząc się do uwzględnionego przez Sąd I instancji okresu pracy wnioskodawcy w gospodarstwie rolnym organ rentowy stwierdził, iż pomoc świadczona przez dzieci rolników w prowadzeniu gospodarstwa rolnego była praktyką powszechną i nie wystarcza do zaliczenia tego okresu do stażu emerytalnego wnioskodawcy, który jednocześnie uczęszczał do szkoły i nie mógł pracować w tym gospodarstwie w wymaganym wymiarze przekraczającym 4 godziny dziennie. Zeznania świadków złożone po tak znacznym upływie czasu, którzy na dodatek nie zamieszkiwali w bezpośrednim sąsiedztwie gospodarstwa rolnego rodziców wnioskodawcy, nie mogą stanowić podstawy do uwzględnienia okresu jego pracy w tym gospodarstwie. Konkludując apelujący stwierdził, że wnioskodawca nie spełnia wymogu posiadania 25 - letniego okresu składkowego i nieskładkowego oraz 15 - letniego stażu pracy w szczególnych warunkach.

Sąd Apelacyjny rozważył, co następuje.

Apelacja organu rentowego okazała się zasadna.

Przedmiotem sporu w niniejszej sprawie było prawo wnioskodawcy do emerytury, co sprowadzało się do wyjaśnienia kwestii zaliczenia do ogólnego stażu ubezpieczeniowego (okresów składkowych i nieskładkowych) okresu pracy wnioskodawcy w gospodarstwie rolnym rodziców od dnia 26 sierpnia 1967 roku do dnia 14 kwietnia 1971 roku oraz ustalenia, czy okres pracy wnioskodawcy świadczonej w ramach zatrudnienia w (...)w T. oraz następcy prawnym tego zakładu - PPUH (...) od 24 kwietnia 1976 roku do 30 kwietnia 1992 roku oraz od dnia 1 maja 1992 roku do dnia 27 maja 1994 roku podlega zaliczeniu do okresu pracy wykonywanej w szczególnych warunkach prowadzącej do nabycia prawa do emerytury na podstawie art.184 w zw. z art. 32 powołanej wyżej ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych w związku z § 4 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 roku w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze.

W pierwszej kolejności wypada odnotować, iż Sąd Okręgowy prawidłowo ustalił rozmiar posiadanego przez wnioskodawcę ogólnego stażu ubezpieczeniowego, uwzględniając okres pracy w gospodarstwie rolnym rodziców jako okres uzupełniający na podstawie art.10 ust.1 pkt 3 powołanej wyżej ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych i w konsekwencji trafnie uznał, że wnioskodawca legitymuje się 25 - letnim okresem składkowym i nieskładkowym. W tym zakresie sformułowane przez organ rentowy w apelacji zarzuty nie są uzasadnione. Przesłuchani w toku postępowania przed Sądem I instancji świadkowie, a to M. W. i S. P. spójnie potwierdzili fakt wykonywania przez wnioskodawcę pracy rolniczej. Wbrew wywodom skarżącego, uczęszczanie do szkoły średniej samo w sobie nie wyklucza świadczenia pracy w gospodarstwie rolnym w wymiarze co najmniej 4 godzin dziennie. Rozpatrując tę kwestię należy mieć na względzie powierzchnię posiadanych przez rodziców wnioskodawcy gruntów rolnych oraz okoliczność, iż wnioskodawca był jedyną osobą - poza rodzicami - zajmującą się prowadzeniem tego gospodarstwa, a na dodatek uczęszczał do szkoły średniej o profilu rolniczym i to znajdującej się w tej samej miejscowości co gospodarstwo rolne. Wszystko to sprawia, że obowiązki przypadające na niego w związku z prowadzeniem gospodarstwa rolnego były na tyle istotne, że pozwalają na przyjęcie, iż w spornym okresie pomimo uczęszczania do szkoły podejmował prace rolnicze w wymiarze co najmniej 4 godzin dziennie, co uzasadnia zaliczenie okresu pracy w gospodarstwie rolnym rodziców do posiadanego przez niego ogólnego stażu emerytalnego.

Sąd Apelacyjny zauważa natomiast, że Sąd I instancji błędnie ustalił okres wykonywania przez wnioskodawcę pracy w szczególnych warunkach, zaliczając do takiej pracy okres zatrudnienia w (...)w T. od 24 kwietnia 1976 roku do 30 kwietnia 1992 roku oraz od 1 maja 1992 roku do 27 maja 1994 roku w PPUH (...) w T.. Sąd uznał, że w tym czasie wnioskodawca był zatrudniony jako montażysta płyt żelbetowych i świadczył pracę wymienioną w Wykazie A – stanowiącym załącznik do rozporządzenia Rady Ministrów z 7 lutego 1983 roku w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze – w Dziale X w pkt 7, 8 i 9. W tym zakresie poczynione przez Sąd Okręgowy ustalenia są wadliwe i pozostają w sprzeczności ze zgromadzonym w sprawie materiałem dowodowym. Należy bowiem podkreślić, iż Dział X ww. wykazu odnosi się do prac wykonywanych w rolnictwie i przemyśle rolno-spożywczym, a w punktach 7 – 9 przewidziane są prace w chłodniach składowych

i przykładowych o temperaturze wewnętrznej poniżej 0°C, prace wykonywane bezpośrednio przy uboju zwierząt oraz prace wykonywane bezpośrednio przy utylizacji surowców zwierzęcych. Przyporządkowanie przez Sąd I instancji spornego okresu zatrudnienia do prac ujętych w Dziale X ww. wykazu ewidentnie nie odpowiada charakterowi powierzonych mu w tym czasie obowiązków pracowniczych. Z zeznań wnioskodawcy oraz świadków J. N. i A. N. złożonych w postępowaniu pierwszoinstancyjnym wynika, iż w spornym okresie czasu wnioskodawca był zatrudniony przez cały czas jako montażysta i zajmował się montażem płyt żelbetonowych, co było związane z budową bloków z wielkiej płyty. Był zatem zatrudniony w resorcie budownictwa, a nie w rolnictwie i przemyśle rolno – spożywczym. Katalog prac uznanych przez ustawodawcę jako prace świadczone w szczególnych warunkach w branży budowlanej zawiera Dział V ww. wykazu A. Przy czym, jeżeli uznać, że Sąd I instancji jedynie omyłkowo wskazał na Dział X zamiast na Dział V, to zupełnie niezrozumiałe jest podanie, że wnioskodawca wykonywał prace wskazane pod poz. 7,8 i 9. W punktach 7 - 9 Działu V wymieniono prace przy wykonywaniu konstrukcji nadbrzeży, falochronów oraz innych budowli hydrotechnicznych w nawodnionych wykopach lub na styku woda – ląd, prace cykliniarskie oraz prace dekarские. Tymczasem powierzone wnioskodawcy w spornym okresie zatrudnienia obowiązki pracownicze nie polegały na podejmowaniu tego rodzaju czynności.

Zdaniem Sądu Apelacyjnego możliwość uznania spornego okresu zatrudnienia za prace wykonywane w szczególnych warunkach może być rozważana jedynie w oparciu o regulację zamieszczoną w pkt 4 Działu V ww. wykazu wymieniającego prace zbrojarskie i betoniarskie oraz pkt 5 tego samego działu, w którym określono prace przy montażu konstrukcji metalowych na wysokości. Zgromadzony w sprawie materiał dowodowy, uzupełniony w postępowaniu apelacyjnym poprzez dopuszczenie dowodu z akt osobowych wnioskodawcy i jego ponownych zeznań, nie pozwala jednak na przyjęcie, iż wnioskodawca w pełnym wymiarze obowiązującego go czasu pracy podejmował tego rodzaju zatrudnienie. Do jego obowiązków pracowniczych nie należało wykonywanie prac montażowych konstrukcji metalowych na wysokości, gdyż w ramach spornego zatrudnienia zajmował się montażem płyt betonowych i żelbetonowych. Nie był to zatem montaż konstrukcji metalowych na wysokości. Montowane przez wnioskodawcę gotowe elementy były wykonane z betonu, a nie z metalu (vide: wyjaśnienia wnioskodawcy k.44). Przesłuchani na etapie postępowania pierwszoinstancyjnego świadkowie J. N. i A. N. zeznali, że w ramach zatrudnienia na stanowisku montażysty płyt żelbetonowych wnioskodawca świadczył też prace betoniarskie i zbrojarskie. Wnioskodawca wyjaśniający na rozprawie apelacyjnej w dniu 3 października 2012 roku oraz słuchany w dniu 5 grudnia 2012 roku nie potwierdził wykonywania prac zbrojarskich, a odnośnie do podejmowania czynności związanych z betonowaniem stwierdził, iż prace betoniarskie były wykonywane raz w tygodniu i zajmowały do 2 godzin (zeznania wnioskodawcy z dnia 5 grudnia 2012 roku k. 59). Konkludując należy stwierdzić, iż wykonywane przez wnioskodawcę dodatkowe roboty związane z betonowaniem łączów płyt nie były świadczone w pełnym wymiarze czasu pracy, co nie pozwala na uznanie, że stanowią pracę wykonywaną w szczególnych warunkach, prowadzącą do nabycia emerytury w obniżonym - w stosunku do powszechnie obowiązującego - wieku emerytalnym.

W tym stanie rzeczy Sąd Apelacyjny przyjął, że sporny okres zatrudnienia w (...)w T. oraz następcy prawnym tego zakładu - PPUH (...) nie może zostać uwzględniony jako okres pracy świadczonej w szczególnych warunkach. Wnioskodawca pomimo tego, że posiada 25 – letni okres składkowy i nieskładkowy, nie legitymuje się 15 – letnim stażem pracy wykonywanej w warunkach określonych w przepisach rozporządzenia Rady Ministrów z 7 lutego 1983 roku w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze. Nie zostały zatem spełnione wszystkie przesłanki nabycia przez niego prawa do emerytury na podstawie art. 184 w zw. z art. 32 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych.

Odmienne stanowisko Sądu I instancji nie jest uzasadnione i nie znajduje oparcia w zgromadzonym w sprawie, uzupełnionym w postępowaniu przed sądem II instancji, materiale dowodowym. Zupełnie niezrozumiałe jest również powoływanie się przez Sąd Okręgowy na zasadę równego traktowania ubezpieczonych i fakt pobierania przez J. N. emerytury z tytułu wykonywania pracy w szczególnych warunkach. Sąd I instancji nie dysponuje bowiem danymi dotyczącymi zatrudnienia J. N., nie ustala w jakim okresie podejmował on pracę w szczególnych warunkach i w jakim charakterze był zatrudniony w poszczególnych okresach czasu. Zasada równego traktowania ubezpieczonych

nakazuje jednakowe rozstrzygnięcie ich uprawnień przy spełnieniu tych samych warunków odnoszących się do rodzaju podejmowanego przez nich zatrudnienia. W przypadku wnioskodawcy i J. N., przy braku precyzyjnych informacji w zakresie charakteru zatrudnienia tego drugiego ubezpieczonego, wysuwanie wniosku o zbieżności wykonywanych przez nich obowiązków pracowniczych nie jest uprawnione, zwłaszcza że J. N. od 1986 roku pobiera rentę z tytułu niezdolności do pracy, a zatem nawet okresy pozostawania w zatrudnieniu w (...)w T. przez obu ubezpieczonych nie pokrywają się.

W związku z powyższym Sąd Apelacyjny, uwzględniając wniesioną przez organ rentowy apelację, zmienił zaskarżony wyrok i oddalił odwołanie, orzekając w oparciu o powołane wyżej przepisy, a działając na mocy art.386 § 1 k.p.c.